

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 130 | 12-18 Aralık 2022

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 96 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

13 Aralık: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2016 yılındaki darbe girişiminin ardından hakim ve savcıların kitlesel olarak tutuklanmasıyla ilgili yeni bir karar çıkararak, 82 hakim ve savcının tutukluluğuna ilişkin olarak Türkiye'yi mahkum etti. Strazburg'daki mahkeme Türkiye'yi her bir başvuruca 5.000 euro tazminat ödemeye mahkum etti. Bu son kararla birlikte, Türkiye'ye karşı başvuruları AİHM tarafından haklı bulunan hakim ve savcılarının toplam sayısı 929'a ulaştı.

15 Aralık: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edilen, son sekiz aydır ev hapsinde tutulan ve 11 aylık bir çocuğun annesi olan Sümeyye Aydın, cezaevine gönderildi. Ceza infaz kanunları son bir buçuk yıl içerisinde doğum yapmış kadınların cezasının ertelenmesini öngörüyor.

15 Aralık: İstanbul'da ev baskınları düzenleyen polis, cezaevindeki akrabalarına para gönderdikleri

gerekçesiyle 26 kişiyi gözaltına aldı. Söz konusu kişiler terör örgütüne finansman sağlamakla suçlanıyor.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Aralık: Van'da Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarını protesto etmek için düzenlenen bir gösteriye müdahale eden polis 48 kişiyi gözaltına aldı.

13 Aralık: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kocaeli'de bulunan iki çelik fabrikası çalışanlarına ulusal güvenlik gerekçesiyle 60 günlük grev yasağı getirdi.

13 Aralık: Şırnak Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini yedi gün boyunca yasakladı.

15 Aralık: İstanbul'da bir adliye önünde düzenlenen gösteriye müdahale eden polis sekiz kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

15 Aralık: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

17 Aralık: İstanbul'da Küçükçekmece Kaymakamlığı, bir Kürt derneği tarafından organize edilen konser etkinliğini yasakladı. Yasağa karşı düzenlenen protestoya

müdahale eden polis, 26 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

17 Aralık: Kocaeli'de polis, muhalefet partisi üyesi Ali Demir'i bir üstgeçide pankart astığı gerekçesiyle gözaltına aldı.

17 Aralık: Diyarbakır'da polis, Kürdistan bayrağına ilişkin bir etkinlik nedeniyle Jiyan Timurtaş ve Şerzan Kılıçarslan isimli aktivistleri gözaltına aldı.

17 Aralık: Kahramanmaraş Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 10 gün boyunca yasakladı. Söz konusu yasak, ilde yaşanan bir katliamın yıldönümü öncesinde ilan edildi.

18 Aralık: İstanbul'da hasta mahkumlarla ilgili düzenlenen bir protesto yürüyüşüne müdahale eden polis 70 kişiyi gözaltına aldı. Göstericiler ertesi gün serbest bırakıldı.

18 Aralık: İzmir'de Abdullah Öcalan'ın tutukluluk şartlarıyla ilgili olarak düzenlenen bir protestoya müdahale eden polis 42 kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Aralık: İstanbul'da polis, gazeteci Çetin Desde'yi gözaltına aldı.

12 Aralık: İstanbul savcılarını, gazeteci Mustafa Sönmez hakkında sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla iddianame hazırladı.

12 Aralık: Van savcılarını, bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle gazeteci Oktay Candemir hakkında iddianame hazırladı.

14 Aralık: Bir mahkeme, 2019 yılında Yüksek Seçim Kurulu görevlilerine hakaret ettiği suçlamasıyla İstanbul belediye başkanı Ekrem İmamoğlu'nu 2 yıl 7 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti. Onandığı takdirde mahkumiyet İmamoğlu için yaklaşan seçimler öncesinde siyaset yasağı anlamına gelecek.

14 Aralık: Bitlis'te polis, ilde yaşandığı iddia edilen bir çocuk istismarı hadisesini haberleştiren gazeteci Sinan Aygül'ü, halkı kin ve nefrete teşvik etme suçlamasıyla gözaltına aldı.

14 Aralık: Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), Türkiye'de 2022 yılında tutuklu gazetecilerin sayısının 18'den 40'a yükseldiğini raporladı.

15 Aralık: İstanbul savcılarını, bir televizyon programında halka hakaret ettiği suçlamasıyla sendika yöneticisi Cihan Kolivar hakkında iddianame hazırladı.

15 Aralık: Bir İstanbul mahkemesi, Furkan Okudan isimli bir savcının iktidar partisi yöneticileriyle aynı karede görüldüğü bir fotoğrafa ilişkin iki haber ile bir tweete erişim engeli getirdi. Okudan, İstanbul'un muhalefet partisi üyesi belediye başkanı olan Ekrem İmamoğlu için siyaset yasağı anlamına gelebilecek bir soruşturmanın başında bulunuyor.

16 Aralık: İzmir savcılarını, sosyal medya paylaşımları nedeniyle İnsan Hakları Derneği (İHD) yöneticisi Eren Keskin hakkında iddianame hazırladı.

16 Aralık: Ankara'da polis, belgesel yapımcısı ve gazeteci Sibel Tekin'i terörizm suçlamasıyla gözaltına aldı. Tekin ertesi gün Ankara'da çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

16 Aralık: Bir İstanbul mahkemesi, Mehdi Komşul isimli bir hakimin geçmişte cinsel taciz suçlamasıyla soruşturma geçirdiğine ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi. Komşul, 14 Aralık günü İstanbul belediye başkanı ve muhalefet partisi üyesi Ekrem İmamoğlu'nun mahkum edildiği davanın mahkemesine başkanlık ediyordu.

16 Aralık: Bir Ankara mahkemesi, 2021 yılında Türkiye'den yaklaşık 30.000 yazılımcının yurtdışına taşındığı iddialarına ilişkin olarak yayımlanan en az üç habere erişim engeli getirdi.

17 Aralık: Antalya'da polis, cumhurbaşkanına ve kamu görevlilerine hakaret ettikleri suçlamasıyla dokuz aktivisti gözaltına aldı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

16 Aralık: İzmir savcılarını, sosyal medya paylaşımları nedeniyle İnsan Hakları Derneği (İHD) yöneticisi Eren Keskin hakkında iddianame hazırladı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

13 Aralık: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Savunucuları Özel Raportörü Mary Lawlor, yayımladığı bir açıklamada, Türkiye'de terörle mücadele yasalarının kötüye kullanılarak insan hakları savunucularına karşı silah olarak kullanılmasından endişe duyduğunu açıkladı.

14 Aralık: Bir mahkeme, 2019 yılında Yüksek Seçim Kurulu görevlilerine hakaret ettiği suçlamasıyla İstanbul belediye başkanı Ekrem İmamoğlu'nu 2 yıl 7 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti. Onandığı takdirde mahkumiyet İmamoğlu için yaklaşan seçimler öncesinde siyaset yasağı anlamına gelecek.

15 Aralık: Bir Adana mahkemesi, mahkumlara işkence etmekle suçlanan iki gardiyana 5 aylık hapis cezaları verdi. "Basit yaralama" suçundan mahkum edilen gardiyanlara verilen hapis cezası daha sonra mahkeme tarafından para cezasına çevrildi.

KÜRT AZINLIK

13 Aralık: Bir Adıyaman mahkemesi, Kürt siyasetçi Mehmet Varol'u terörizm suçlamasıyla 6 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına mahkum etti.

14 Aralık: Mersin'de polis, aralarında HDP yöneticilerinin de bulunduğu dokuz kişiyi terörizm suçlamasıyla gözaltına aldı.

17 Aralık: Diyarbakır'da polis, Kürdistan bayrağına ilişkin bir etkinlik nedeniyle Jiyan Timurtaş ve Şerzan Kılıçarslan isimli aktivistleri gözaltına aldı.

17 Aralık: İstanbul'da Küçükçekmece Kaymakamlığı, bir Kürt derneği tarafından organize edilen konser etkinliğini yasakladı.

18 Aralık: İstanbul'da bir sivil polis, bir protestoya müdahale neticesinde yaşanan arbede sırasında Kürt siyasetçi Ferhat Encü'yü tokatladı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

12 Aralık: Bir Eskişehir cezaevi, Devrim Ayık isimli bir hasta mahkumu ağız içi aramayı reddettiği gerekçesiyle hastaneye sevk etmedi.

13 Aralık: Medyada yer alan haberlerde bir Afyon cezaevinde sekiz kişilik koşullarda 15 mahkumun tutulduğu, ayrıca mahkumlara yetersiz yemek verildiği ve görüntülü arama hakkı sunulmadığı duyuruldu.

16 Aralık: Mersin'deki bir kadın cezaevinde koşulların yeterli şekilde ısıtılmadığı ve mahkumlara yeterli miktarda sıcak su tedarik edilmediği duyuruldu.

18 Aralık: Bir Giresun cezaevinde gardiyanlar koşu aramaları sırasında mahkumlara ait kişisel eşyalara zarar verdi ve bazı kitaplara el koydu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

15 Aralık: Bir Adana mahkemesi, mahkumlara işkence etmekle suçlanan iki gardiyana 5 aylık hapis cezaları verdi. "Basit yaralama" suçundan mahkum edilen gardiyanlara verilen hapis cezası daha sonra mahkeme tarafından para cezasına çevrildi.

17 Aralık: Diyarbakır'da polis, düzenlediği ev baskınları sırasında Suphi Orhan ve Muhsin Acar adlı iki kişiye kötü muamelede bulundu.

18 Aralık: İstanbul'da bir sivil polis, bir protestoya müdahale neticesinde yaşanan arbede sırasında Kürt siyasetçi Ferhat Encü'yü tokatladı.